

- Det er ikke synd for mig

Sehaeta Karalic var otte år, da hendes forældre flygtede fra Montenegro til Danmark. I dag er hun 30, pædagog og pæredansk - og så er hun med i kunstudstillingen 100% Fremmed? på Hybenvej

FLYGTNING

Dorthea Dittmer
dordi@hsfo.dk

HORSENS: Det er ikke synd for mig, lyder det bestemt fra 30-årige Sehaeta Karalic, pædagog og fra Horsens.

- Når jeg ser flygtningefamilier i flygtningelejre i dag og ser børnene, så tænker mit pædagoghjerte, få dem væk derfra, siger hun og laver en krammebevægelse med armene, for sådan var det ikke for Sehaeta Karalic, da hendes familie flygtede fra Montenegro til Danmark i 1996. Sådan husker hun det i hvert fald ikke.

- Min historie er ikke sørgelig, jeg er heldig, at mine forældre flygtede, og jeg fik lov at vokse op i Danmark, slår hun fast.

Sehaeta Karalic er en af de 10 Horsensianere, der er portrætteret som en del af udstillingen 100% FREMMED? Udstillingen består af 250 portrætter af udvalgte borgere, der har fået asyl i Danmark siden 1956. Lige nu står kunstværket Hybenvej i Horsens.

Fire lejre og syv skoler

Sehaeta Karalic husker ikke selve flugten til Danmark. Hun blev ikke rystet rundt i bagrummet på en varebil eller måtte sejle i nattens mulm og mørke i overfyldte både. Men måske var det alligevel lidt synd for den dengang otte-årige skolepige. Tre år i fire forskellige flygtningelejre og syv skoler i tre forskellige lande blev det til, inden hun fandt sin plads på Hybenvej i Horsens.

- Der var borgerkrig i Montenegro, men jeg blev skånet meget og oplevede det ikke i den grad. Jeg vidste bare, at det ikke var sikkert, og at vi ikke havde nogen penge. Jeg kan heller ikke huske, hvordan vi kom til Danmark, forklarer hun.

Familien Karalic, som talte Sehaeta, hendes fire år yngre lillebror og mor og far, formåede at komme til Danmark i 1996, hvor de boede i flygtningelejr i tre år. Men tiden der var ikke kun skidt.

- Jeg husker det som hyggeligt, men det var nok anderledes for de voksne. Vi boede på et værelse, og der var et godt sammenhold. Det blev en slags forlænget familie, men det, der var mest ubehageligt, var, at vi skulle flytte hele tiden, fortæller Sehaeta Karalic.

Det blev til fire forskellige lejre - Lolland, Ribe, Gram, Fårvang og så til sidst Hor-

100% FREMMED? er kunstudstilling der løbende opbygges til op mod 250 portrætter af udvalgte borgere, der har fået asyl i Danmark siden 1956. En af dem der bliver portrætteret er 30-årige Sehaeta Karalic fra Horsens. Her er det portræt, som kan ses af hende på udstillingen. Foto: Maja Nydal Eriksen

sens, hvor familien fik en lejlighed på Hybenvej, og Sehaeta Karalic voksede op.

- Det er nok først i mit voksenliv, at jeg har opdaget, de negative ting ved at være flygtning, siger hun, for mens det stod på, udviklede den lille pige en benhård evne til at omstille sig til nyt, for at følge med de mange skift de første tre år i Danmark.

- Jeg blev super udadvent. Man kan ikke bare sidde og sige, at det er synd for mig, at jeg er den nye pige i klassen, man må selv opsøge nye venner, så det gjorde jeg, hver gang jeg startede et nyt sted.

Som barn følte Sehaeta Karalic sig egentligt ikke fremmed mere bare ny, så det først som teenager i gymnasiet, at hun for alvor mærkede, at nogen så på hende som fremmed.

- Jeg har altid vidst, at jeg var ny, men jeg har været god til at være i det, indtil jeg blev teenager og bare gerne ville passe ind. Da jeg startede på Statsskolen, var der jo også dem fra Stensballe, og jeg oplevede for eksempel at en veninde, der skulle med mig hjem, fik formaninger om, at hun ikke måtte gå ud om aftenen i ghettoen, der hvor

jeg boede, forklarer Sehaeta Karalic.

I dag er det 22 år siden, Sehaeta Karalic kom til Danmark. Og 100 procent fremmed er hun i hvert fald ikke. Hun lyder som enhver anden dansker, kæresten er dansk, og arbejdspladsen er en lokal kommuneskole. Så efterhånden har danskheden overtaget det montenegriske.

Fremmed der ikke her

- Jeg vil ikke viske Montenegro ud, det er en del af mig, og jeg ville ikke være min kulturelle baggrund foruden, den giver mig et vindue ind

i en anden verden, siger hun og fortsætter:

- Men Montenegro er bundkorrupt. Får du for eksempel en høj uddannelse, kan du alligevel ikke bruge den til noget, med mindre du er connected til de rigtige. Så jeg er meget taknemmelig over alt det, jeg har her, og jeg kan godt føle skyld over, at jeg er kommet væk fra den håbløshed, der er dernede.

Selvom forældre og søskende er her, er størstedelen af Sehaeta Karalic' familie stadig i Montenegro, og hun besøger dem ofte.

- Det er surrealistisk at be-

FAKTA

OM 100% FREMMED?

● 100% FREMMED? er kunstudstilling der løbende opbygges til op mod 250 portrætter af udvalgte borgere, der har fået asyl i Danmark siden 1956.

● Med støtte fra Nordea-fonden rejser hovedudstillingen med de første 100 portrætter til 20 byer over hele landet i 2018 og 2019 og udvides i hver by med 10 portrætter af lokale tidligere flygtninge.

● Deltagerne i udstillingen repræsenterer de 161.000 mennesker som har fået asyl i Danmark de seneste 60 år, primært fra 29 lande. Den ældste deltager kom hertil fra Ungarn i 1956, og de senest ankomne er flygtet fra den syriske borgerkrig.

● 100% FREMMED? er den første større kunst-dokumentariske indsamling af denne befolkningsgruppes personlige beretninger. De mange fortællinger overleveres til landets arkiver og baner vej for en ny og mere repræsentativ historieskrivning.

● Projektet er skabt af Metropolis/Københavns Internationale Teater og kurator og fotograf Maja Nydal Eriksen.

● Udstillingen vil være i Horsens på Hybenvej indtil 2. april, hvor den rykker videre til Aarhus.

KILDE: 100% FREMMED

søge dem. Jeg føler mig ikke fremmed her, jeg føler mig mere fremmed dernede. Mit hjem er her, og jeg tænker ofte over, hvilket menneske jeg ville være, hvis jeg var vokset op dernede, jeg havde i hvert fald ikke været den samme.

- Men er du så mest dansk eller mest montenegriner?

- Jeg er dansk med et tvist. Jeg synes, man skal have respekt for, at folk er danske på deres egen måde. Jeg er lige så meget en del af samfundet og betaler til det, selvom jeg ikke spiser frikadeller eller holder jul. Jeg vil gerne være med til at rykke ved folks fordomme, for vi er meget mere ens, end mange tror.